

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 2.—Núm. 35.—Diumenge 31 de Mars de 1901.

LO QUE VOLÈM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanes, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi a la organizació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya s' tallin en última instancia 'ls pleys y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanes, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi a la organizació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya s' tallin en última instancia 'ls pleys y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació del exercit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

APLECH CATALANISTA DE VILALLONGA

Veritable importancia revestí la festa catalanista celebrada lo diumenge passat en lo vehí poble de Vilallonga.

De bon dematí sortí d' aquesta ciutat una comissió que junt ab los companys d' aquella població, anaren a la estació del Morell a rebre al Dr. Martí y Juliá, don Lluís Marsans y don Arnau Martínez y Serinyá, oradors designats per l' Unió Catalanista, que arribaren en lo tren de la una del mitj dia. Tots ells foren obsequiats ab un esplèndid dinar, per nostre estimat amic y ferm catalanista don Manel Soler, que junt ab los demés companys de Vilallonga se desfé per complaure a tots los catalanistas forasters.

S' efectuá l' acte a la plassa, comensant a las quatre de la tarde. Estava constituída la mesa pels Srs. Gibert, Martí y Juliá y Marsans de la Junta Permanent de l' Unió Catalanista, los senyors Soler y Bella, de Vilallonga y l' senyor Gatell de Tarragona.

Oberta la sessió, s' aixecá l' senyor Soler pera fer la presentació dels catalanistas forasters qu' havian de fer us de la paraula, cedint la presidència al doctor Gibert com a representant de l' Unió Catalanista.

Lo secretari senyor Gatell llegí la llista de las entitats representadas, qu' eran las següents:

Lliga de Catalunya, Associació Popular Regionalista, Centre Escolar Catalanista, Agrupació Escolar Ramón Llull, Associació Catalunya y Avant, Agrupació del Cassino Mercantil, Los Montanyenchs, de Barcelona; Lliga Catalanista y Associació Catalanista de Reus; Centre Catalá de Sabadell; Centre Catalá de Sant Sadurn de Noya; Agrupació de Falset; Agrupació «Lo Trángol» de la Barceloneta; Agrupació de Sitges; y las Quatre Barras, Associació Catalanista de Tarragona y «Jovent Catalanista» de Tarragona.

Periòdichs: *La Renaixensa*, *Joventut y Universitat Catalana*, de Barcelona; *Lo Somatent* de Reus y *Pàtria* y *Lo Camp de Tarragona*, de Tarragona.

Tot seguit se concedí la paraula a ne 'n Rafael Baldrich de Tarragona, que saludá al poble de Vilallonga en nom del «Jovent Catalanista» y com a catalá del Camp disposat a sacrificarse per la llibertat de la Pàtria.

Després de desenrotllar algunas generalitats sobre l' catalanisme, parla dels tributs que gravan avuy totas las classes socials y en especial lo tribut de sanch que cau ab tot lo seu pes demunt de la classe treballadora. Defensa l' servey voluntari, y ab emoció profunda, fá una crida al poble pera que obri 'ls ulls y miri d' hont ha de vindre la salvació de Catalunya.

Seguidament parla en Arnau Martínez y Serinyá y ho fá en nom y com a President del «Centre Escolar Catalanista», esposant ab fogaositat lo decaïment dels nostres anteriors avenços, dihent que Catalunya qu' avans podia anar al costat dels pobles més civilisats, avuy ab la tutela de l' Estat espanyol, sols pot anar al costat de l' Africa. Digué: si arriba l' hora de que per la defensa de nostres ideals siga necessari l' sacrifici, jo dich ben alt devant del poble de Vilallonga, que desitjo que la meva sanch sigui la primera en derramarse.

Fa us de la paraula en Joseph Gatell com a representant de *Lo Camp de Tarragona*. Ataca l' centralisme com a causa principal de la pèrdua de las colonias y de l' abandono en que s' troba Catalunya. Defensa als catalanistas del dictat de separatistas, combat l' empleomania y demostra ab molta eloquència que 'ls únichs separatistas de l' Estat espanyol son los mals governs que han anat separant poch a poch tots los territoris colonials. Se dirigeix al poble y li recomana que no oblidí may sa naturalesa catalana.

Lo senyor Vilar de Reus, parla en nom de la «Lliga Catalanista». Manifestá que en aqueixos dias de desventura en que totas las manifestacions de nostre esperit catalá son consideradas com heretgias, en que se 'ns persegueix y empresona com a criminals perillosos, hem de resistir ab fermesa la tramontana brutxenta y tirànica que s' desencadena a las regions centrals y burocráticas, hem de resistir ab energia totas las vexacions y humilla-

cions qu' aniran cayent demunt de nostre poble y que ns donaran més coratge pera conseguir la victoria.

En Antón Guasch de l' Associació de Tarragona, digué que no vol parlar de Catalanisme, sino donar lo crit d' alerta als pagesos d' aquell territori del qu' ell es fill.

Es hora já, digué, que totas las classes productoras s' agrupin pera treure del seu sitial, a tota aquesta tayfa de polítichs de mala lley, qu' en lloch de mirar pel poble sols miran per la seva conveniencia.

Parla del casament del rey Ferrán ab Isabel la Católica, quins resultats han sigut funestos per nosaltres y rebutja també lo dictat de separatistas ab que se 'ns moteja.

Lo succeheix en l' us de la paraula en Lluís Marsans, secretari de l' Unió Catalanista. Digué, (dirigintse al poble que se l' escoltava ab religiosa atenció) ab l' eloquència acostumada: quan veyeu que l' poble que paga parla una llengua y l' que cobra un' altra sempre pensareu que l' un es l' opresor de l' altre; donchs ja podèu veure lo qu' aquí succeheix, que 'ls gauds, los dropos no parlan com nosaltres.

Retreu la frase d' un polítich que va dir qu' encara qu' haguessin perdut las colonias, los hi quedava Catalunya. Mes nosaltres a l' igual qu' aquestas quan estarem prou apurats los tractarem de la mateixa manera.

En Pere Lloret de l' Associació de Tarragona, pregunta qu' es lo que n' ha tret lo poble de ficarse en los partits polítichs corruptuts y causants de l' anarquia y desgovern que regna per totarréu, si han atiat als pares, fills, parents, amos y treballadors los uns contra 'ls altres causant sempre odis y rencunias y portant ab lo seu ayre pertilent dol y llágrimas. Lo Catalanisme vos perdicará sempre la pau; mes si un dia vos perdica la guerra, no será pas perque vos perdèu los uns als altres. Los encoratja a mirar pel seu bé y acaba donant un crit de Visca Catalunya, que fou contestat per tot lo poble.

En Ramón Vidiella, de Reus individuo de la comissió de propaganda de l' Unió Catalanista, s' esforça en fer veure al poble que dels partits polítichs no n' ha tret res de profit.

Diu que 'ls polítichs d' ofici venen humilment a buscar lo vot quan han d' ésser elegits y després no s' recordan que hi hagin ni electors ni districte. Esplica ab oratoria contundent que l' fer lleys uns governants que desconeixent la nostra manera de viure y d' ésser de una de las aberracions més grans.

Lo senyor Colom y Escoda, pren la paraula en nom de *Lo Somatent* de Reus. Se 'ns ha empresonat lo nostre Director, digué, y se 'ns ha fet passar per bojos establint la previa censura, y ho varen lograr perque treyent las paraulas que 'ls hi convenian resultava que no deyam res ben dit. *Lo Somatent* que fá setze anys que vé donant lo toch de alerta lo canviarà pel de guerra si aixís convé a Catalunya.

A l' acabar se dirigeix al bell sexe recomanantli qu' inculqui al seus fills lo verdader amor a la Pàtria.

Lo Dr. Martí y Juliá, de la Junta Permanent de l' Unió, després de saludar calorosament al poble de Vilallonga manifestá que 'ls catalanistas deixant las més de las vegadas los seus quefers van de poble en poble, sense més inspiració ni més ideal que l' amor patri, desterrant lo medro personal, y que no pararian fins a resucitar l' esperit patri de la que fou nació gran, forta y lliure, que no pararian fins a la consecució pera la nostra terra, de tots los drets que havia tingut l' antiga nacionalitat catalana.

Se dolgué de que mala gent hagi volgut arrelar algunas costums exóticas a Catalunya, com son los toros y las peteneras. Y acabá fent constar que l' catalanisme es essencialment democrátich y aconsellant l' unió a tots los catalans.

S' aixecá acte seguit lo Dr. Gibert de Tarragona pera resumir los discursos dels demés oradors. Defensa ab molta eloquència lo credo catalanista contingut en las bases aprobadas en la memorable Asamblea de Manresa, qu' es la nostra bandera de combat, bandera que portarem sempre enlayrada per més que

continuin bufant los vents de ponent. Y seguí dihent: si l' programa catalanista ha sigut criticat, trobantlo los uns massa ample, los altres massa esquitit, es perque ni 'ls uns ni 'ls altres lo coneixen prou. Per fi recomana que s' fixi l' poble en lo que s' acabava de dir aquella tarde, que ho medités bé, perque de seguir ó no 'ls concells que 'ls acabavan de donar depenia la salvació de tots los catalans, depenia que poguessim salvar los perills grossos que s' acostan per la nostra desventura Catalunya.

La festa acabá entre aixordadors aplausos y viscas a Catalunya y l' Unió Catalanista, entonantse en mitj d' un entusiasme indescriptible y imponent l' himne *Los Segadors* cantat per tot lo poble que s' havia descubert respectuosament.

La plassa estava plena de gom a gom de gent, donchs ademés dels vehins de Vilallonga y 'ls companys d' aquesta ciutat que hi arribaren en cotxes a las tres de la tarde, hi feren cap una cinquantena de companys de Reus y comissions de Falset, Vilaseca, Constantí y moltissimas personas del Morell, Selva, Raurell y demés pobles dels encontorns.

Avans de marxar forem obsequiats altra volta a casa de don Manel Soler ab un refresch molt ben servit, y no podèm menys de donar las gracias desde aquestas columnas per los obsequis que se 'ns feren y las distincions de que forem objecte, a dit senyor y als amichs senyors Bella, Mestres, Nadal y Serra, distincions y obsequis que no oblidarem may.

L' acte de Vilallonga creyem qu' arrelará de ferm y ab lo temps donará bons fruyts. Aqueix

es lo primer pas que donem los catalanistas d' aqueixa comarca, vers una propaganda activissima que, si Déu vol, ja no parará fins a obtindre la tan desitjada victoria.

ORIGENS DEL CENTRALISME DELS ESTATS D' EUROPA

A.—Imperi británich

Comensem nostra tasca per l' Imperi británich, ja que s' tracta de l' Estat que pobles més heterogenis abarca, de la nació ahont prengué origen lo despotisme real, del país clássich de las llibertats populars, del bressol del Parlamentarisme, y perque al cap y a la fi per demunt de las violencias de sa política centralista, mal que li pesi, conserva son imperi a condició de la autonomia y la descentralisació dels terrers que té sota sa grapa.

A l' antiga Britannia lluytan los Senyors apoyats pels pobles contra un despotisme unitari, just en un principi, y la victoria definitiva se fá esperar y la lluyta s' renova y dura anys y més anys; desde la *Carta Magna* (1215) a la *Declaració dels drets* de la segona revolució (1688) hi vá un espay gran de temps empleat ab intervals per abatre l' poder real. Aragó en sos comensaments té alguna cosa que vol semblarshi: lo moviment ab Ramiro II, l' aixecament per primer cop de l' Unió mentres Pere II, los fets d' aquesta, las sublevacions quan la minoria de Jaume I, son ptevistas al costat de la lluyta inglesa qu' hem apuntat; es de notar a més que 'ls fets dits influen molt poch en la vida de Catalunya, ahont las relacions entre 'ls Reys y 'ls pobles no oferiren may violencias; confessém qu' estavam mal acostumats, haviam viscut massa tranquils y 'ls Felips nos vingueren mol costa per amunt.

Lo principi de la llibertat individual de procedencia germánica, quedá entre la munió de pobles (sajons, angles, danesos, normands), que de la Germania vingueren a ferse amos consecutivament y per espay de quatre segles de la Britannia, y quedá perque s' unificaren y no s' barrejaren fins més tart ab las costums del país; allí no s' establí més qu' una aristocracia militar, may un feudalisme verdader, y aquella tenia tota l' autoritat que bonament li havia concedit Guillelm, al 1066, vigilada y reglada per l' intermedi dels *scherriffs*; però hi havia precisió en molts ocasions d' unió: una illa que s' veijé invadida en tres segles per quatre ó cinch amos diferents volia pau y defensa, l' unitat fá la força, y la primitiva *Hep-tarquia* (584) s' uní per donar lo poder als Reys (800); era la renuncia provisional dels drets en mans d' un sol home, era una verdadera Dic-

tadura, que com a tal no té rahó d' ésser més que momentáneament, y la Dictadura s' allargá malgrat l' esperit del país.

L' únich que en sos comensos s' atreví, perque podia ferho, a socavar lo poder Real fou lo clero, y abds se compartiren lo domini de l' Estat y l' que primer havia de caurer era l' més débil y caigué l' clero.

Los abusos se coneixen per las lleys que 'ls aturan y nosaltres no havem tingut may unas *Constitucions de Claredon* perque no 'ns han fet falta; nostra Iglesia es infinitament superior a la inglesa de sempre, avans y després de la heterodoxia.

Suprimit lo clero, l' Rey y 'ls barons s' havian de trobar cara a cara, mes los barons res haurian pogut si l' ters estat qu' acabava de naixer no s' hagués posat de son costat.

L' esperit d' associació de l' Estat-mitjval triá d' entre l' poble lliure l' ters estat, la classe mitja, qu' estava destinada a crear la nació y a representar un paper preponderant en la lluyta y un lloch prepotent en lo triomf. Lo paper que representaren allí 'ls Comuns, fou entre nosaltres lo dels Gremis.

A Inglaterra l' despotisme venia del Rey y 'ls Comuns feren causa comú ab la noblesa; a l' ésser per primera vegada humillat lo Rey, fou en profit dels Comuns que restá drets a la noblesa pera donarlos al poble. D' aquell moment comensava a ésser poder lo ters estat y per primer cop lo poble enviaria 'ls seus representants a decidir dels destins del país: (1265) (*); divuit anys més tart tan sols, Pere III admetia per primer cop als Comuns a las Corts catalanas (1282); no 'ns avansa donchs

de gayre l' clássich país de las llibertats populars.

Lluyta pareseuda a la qu' obligá a Jhon Lackland a firmar la *Carta magna* y a Enrich III las *Disposicions d' Oxford* fou la de l' Unió, filla exclusivament d' Aragó, quina noblesa tocada bon xich més del feudalisme que la nostra, embrollá més d' un cop la pau interna de nostra Confederació; y es que Aragó com Sobrarbe y Navarra no reberen los beneficis de la Restauració gòthica com a nostra Gothlandia en que hi tocá de plé (**).

Introduits al Parlament inglés los Comuns, tenim ab son origen lo del parlamentarisme actual, sols qu' allí l' Parlament naix de las necessitats del país, está calcat en las costums, es fill del fons de la rassa; los esclaus no hi han pogut entrar encara ni hi entraran may; los llatins hi hem entrat si s' plau per força.

Los paysos llatins, Catalunya per exemple, ne tenia un de Parlament, diferent com es natural de l' inglés; tenia las sevas Corts, fillas del modo d' ésser del país, que nasqueren de la bona armonia qu' existí sempre entre l' Rey y l' poble, però 'ls Austrias nos las quedaren a deure y l' primer Borbón las suprimí.

Després de 99 anys nos donaren un Parlament, nou, flamant, parlo de l' any 12, una còpia esmortuida en la qüestió religiosa, res més que en la religiosa, del francés, que a sa vegada era còpia de l' inglés. Y ha passat lo qu' era natural; es un trajo fet per una gent més gran y grossa, y 'ns vé ample y 'ns fá arrugas y fá 89 anys que fem lo paper ridicol d' anar ab roba amprada. ¡Vetaquí la gran obra dels eximis personatges de l' any 12, del 20, del 33, del 54 y del 69!

¡Oh, 'ls grans estadistas de l' Estat espanyol! Copistas que ni l' jornal com a tals se 'ls pot pagar, perque ni copiar han sapigut.

JAUME PEYRÍ.

L' ÚLTIM AVÍS

Primer a Sitges y després a Bellvis y a Vilallonga del Camp, s' han posat de manifest la vitalitat y fermesa del Catalanisme, quina emprenta benefactora no podrán deturar ni las persecucions, ni 'ls estats de guerra, ni las lleys especials que s' han dictat en aquestes darrers temps de corrupció y de llibertinatge gubernamentals.

Si a Espanya 'ls que dirigeixen la corcada nau de l' Estat tinguessin un xich de seny, y ocupantse una mica més del tristíssim pervindre que 'ls espera, deixessin per sempre aquesta política centralisadora y d' interès personal

(*) Luigard afirma que l' 1213 Jhon Lackland (Joan sens terra) convocá quatre representants per constar per deliberar sobre interessos del país.
(**) Cal recordar que nostre país significa precisament país de goths (Gothland).

que ha desfet vergonyosament en quatre segles l'imperi més gran del món, veurien qu'és arribada l'hora de mudar de sistemes i de procediments pera entrar de ple en una política amplament autonomista, la única que podria evitar la desfeta final que s' prepara.

Mes no cal que ns fem il·lusions ni n' esperem res de profit dels que, més que cegos, criminals, han perdut per complert l'instint de conservació i s'afanyan ab incòmprensible bojeria a precipitar los derrers moments d'aquest règimen de convencionalismes i de mentidas que ns governa. L'Estat Espanyol ha sigut, es i serà l de sempre, i demanar li seny i prudencia fóra volguer que l mar estigués quiet y que ls rius mudessin sa corrent fent via cap a las deus que ls hi han donat la vida. L'Estat Espanyol es incorregible, y aixís com ha vist sense inmutarse com s'han separat d'ell inmensos territoris ab que la sòrt més que ls propis mereixements l'havían favorecut, de la mateixa manera a no trigar gayre contemplará l'anorreament y la disgregació de las migradas despallas sobre las que exerceix encara sa infausta sobirania.

Los pobles son com los individus: s'imposan y s'obran pas dintre de la societat y en las planas de la historia, més que per la força, pels propis mereixements. Podrá esser alguna vegada que la força trahuída en despotismes y arbitrariedades de tota mena, prevaleixi per un temps més llarch ó més curt; però no hi ha dupte que al cap y a la fi, la justicia triomfa y la rahó sura per demunt de todas las baixesas, que d'altra manera fóra impossible la vida de la humanitat.

Ara bé: la força de l'Estat Espanyol, si es qu'algún temps n'ha gaudit, que nosaltres ho neguem en rodó, s'es acabada per sempre. La llegenda fabulosa de gloria y de poder ab que per espay de molts segles s'havia enganyat al poble fentlo créuer en un valor y unas condicions que may han existit, caygué desfeta y deshonrada a Cavite y a Santiago als primers espatechs de las canonadas enemigas. D'allavors ensá que ningú s'atreveix a presentar al poble espanyol com al més brau del món, y també d'allavors ensá que ningú parla de victorias y d'heroicitats passadas, perque tothom s'ha donat embte que tot aixó era una farsa indigna, una embusteria ignominiosa, alimentada y sostinguda pels que viuen de las engrunas d'aquest règimen agonitzant que patim.

Y ls mereixements de l'Estat Espanyol, ahont son?... Veyémlos. A las esferas més enlayradas, una gran cáfila de vividors polítichs sense escrúpols y sense conciencia; gent que de la gobernació n'fa mercaderia que s'entrega al millor postor; una administració viciada y corrompuda que s'xucla la sanch y la suhor dels que treballan; una justicia dirigida y manipulada pels grans y pels petits cacicns, unas lleys que en nom de la igualtat mantenen los més odiosos privilegis y han reproduhit la divisió de castas ab todas las sevas immoralitats y concupiscencias.... Y a baix, un poble degradat y estúpido que demana llibertat als mateixos que l'han prostituida; un poble sense educació y sense cultura que s'treu lo pá de la boca pera presenciar y aplaudir espectacles barbres y inhumanos; una generació afemellada que s' deixa dirigir dócilment per la xerrameca de quatre polítichs qu'explotan sense miraments la seva inferioritat y la seva miseria.... ¡Aquí ls teniu los mereixements de l'Estat ab qui estém lligats ab cadenas de ferro que ns ofegan, ab lassos d'esclavitud que ns matan!

No hi ha força donchs, ni hi ha tampoch condicions que la fassin recomenable y simpática als ulls del món civilisat a la Espanya dels nostres temps. Deixémho aixís sentat y no n' traquem las conseqüencias, qu' encara no ha arribat l'hora de dir tot lo que s'pot dir y de cridar tot lo que s'pot y s'deu cridar; deixémho aixís sentat, fins per propia conveniencia, que no es temps encara de inmolat a ningú y fer víctimas que no portarian cap resultat immediat y positiu.

Peró ls qu' estém destinats a lluytar per la Pátria per tots los medis y de todas las maneras; los qu' avuy escampem per tots los indrets de Catalunya las salvadoras doctrinas del Catalanisme radical y sense mácula; no per obligació ni per dever, que cap ne tenim ab qui ns maltracta y ns insulta, sino pera que s' vegi la nostra bona fe y quedi demostrada la nostra honradesa, hém d'encarnar ab aquests párias que s' menjan de viu en viu a la pobra Espanya y dirlos: hi.

Miréu que hi ha cadenas que s'trencan y lassos que s'desfan; miréu que la paciencia dels pobles té un límit que vosaltres havéu traspassat moltes vegades y ara n' patiu las conseqüencias; miréu que potser faréu tart, com no fa gayre, pera mantindre lo que a vosaltres més que a ningú convé conservar.... Es l'últim avis.

Setmana Santa

Avuy comensan los grans y pregons misteris de nostra Redempció. Havía tocat ja l'hora en lo rellotge de la Divina Providencia. L'Anyell sens taca estava ja preparat y ls escorxadors esmolavan llurs punyals per clavárloshi en son cor. Lo gran triómf de Cristo en sa entrada a Jerusalem atí més encara l'odi y rencor dels escribas y faritzeus, rassa orgullosa y malehida, que no podia suportar los raigs vius y esplendents de la moral evangélica, com los aucellots ferotges de nit no poden suportar los raigs claríssims de la llum del sol. Lo gran Just n' es trahit per un deixeble, negat per lo

mellor de sos amichs y sentenciá per un Judge cobart, que s' renta las mans al sentir la cridoria esgarrifosa d'un poble baix y ignorant, atiat per las malas pasions de llurs capdills.

Cristo, l'Anyell de Déu qu' esborra ls pecats del món, carrega en llurs espatllas la creu feixuga de la redempció y acompanyat de fúnebre y pavorós corteig atravessa la porta judiciaria; y trist, groguench, amaratat, regalimant fils abundosos de sang, dirigeix llurs tremolosos passos a la cim del Calvari, hont s' hi havia de consumir lo drama més trágich y injust que han presenciat los segles. Allí es clavet en creu y axecat com un penó a la vista de tots los pobles de la terra.

La claror del gran estel s'esvaeix per moments, apareixen las estrellas com antorxas funerarias a l'entorn del sagrat cadavre, ls llops udolan feréstechs a las voras del Cedrán, las áligas puján gisclant a llurs forats y l'Calvari ja de si tan trist, prèn l'aspecte d'un gran catafalch de negre marbre. Entre mitj de las pregondas foscas de l'espay s'ou un gran terratrémol, s'esqueixa l'vel del temple, ls rochs se topan y s'parteixen, y resucitan alguns morts. Cristo ha finat, l'infern n'está retut, lo mon n'está salvat.

Dinou segles han passat densa d'aquella fetxa remembrable y encara no s'ha extingit la rassa dels deixebles traidors, dels amichs ingrats, dels Pilats polítichs y cobarts, dels cabdills corromputs ni dels pobles ignorants y de pasions innobles, qu' udolan com feras devant del palau dels governants. Avuy, encara, joh miseria de las pasions humanas! avuy encara s'trobrian deixebles per vendre a Cristo per un gratat d'argent, jutges que s' rentarian llurs mans, capdills de mal cor que atiarían al poble y poble foll y de malas pasions, qu' enlayraria llur cridoria demanant la sang del Just.

¿Quan esdevindrà l'jorn gay y esplendent en que podrém clamar de bó de bó: Lo mon está regenerat?....

ANTÓN TORRENT, PBRE.

Comentarios

Tot va bé

Vagin llegint:

El Gobierno está convencido de que para obtener una importante mayoría no necesita apelar a violencia de ninguna clase y desde luego ha dado órdenes a los gobernadores para que no apelen al desacreditado procedimiento de enviar delegados a los pueblos.

Y es clar que no hi ha necessitat de apelar a violencias pera que ls senyors que tingan la sòrt d'esser encasillats, surtin de las urnas més nets que la roba de bugada.

Bé prou que ls nostres polítichs tenen lo pòls ben pres al còs electoral y saben que l tal còs electoral está tan per terra que no necessita més que sapiguer qui mana y quins son los candidats ministerials pera votarlos ab entusiasme abocanthi tot lo cens.

Una proba clara de lo molt avansats qu' estém en materias electorals, la tenen ab lo ocorregut en las darreres eleccions de diputats provincials. Pobles ó millor dit alcaldes que estavan disposats a donar actas en blanch ó en negre als candidats conservadors, de cop y volta giraren la truya y feren tan rich present als lliberals, no perque l respectiu Sancho ls hi enviés cap recadet, puig ni temps tingueren per aixó, sino perque sapigueren que n' Sagasta era al candelero.

Als pobles ja ho han arribat a entendre; de diner no n' donan cap, però ls vots si, y si no n' donan més es per que l' cens té ls seus límits, que sino.... may se cansarian de posar zeros darrera una xifra qualsevol.

La qüestió es obehir sempre al que mana y aprofitar las gangas que s' presentin governi Pere ó Berenguera. Lo darrer figurí polítich es aquest: *toujours* ministerial.

Las "ramas" d'un rotatiu

Després de la brillant campanya que ls rotatius de Madrid feren quan la guerra de Cuba, los provincianos comensaren a fer rebequeries no volent llegir y per lo tan comprar, los exemplars qu' escampavan per las terras més assahonadas. A *El Liberal* qu' es periódich d' empresa, se li va ocorrer montar una fábrica de *Liberals* a Sevilla pera fer la pòls als diaris andalusos y ara mateix está donant los darrers tochs a la sucursal qu' estableix a Barcelona, de quina sucursal sortirà *El Liberal de Barcelona* ab tots los ets y uts del de Madrid que vindrá a esser lo germá gran de la familia.

Aquests dias han repartit un prospecte del nou periódich que serà, una rama de *El Liberal de Madrid*; huelga por lo tanto exponer programa. *El suyo habrá de ser el de El Liberal de Madrid, preocupándose seria y profundamente de los intereses de Cataluña que se propone defender con entusiasmo.* Gracias per la part que ns toca, però ns estimaríam més que no s' prengués aquesta molestia, perque ja som prou nosaltres pera defensar los nostres interessos y no necessitem l'ajuda dels que fins ara nos han combatut desde Madrid a sanch y foch. Aquí gracias a Déu tenim memoria y sabém de sobras lo que podém esperar dels rotatius y dels polítichs de Madrid.

Més avall diu que *combatirá sin tregua los poderes absorbentes, centralizadores y arbitrarios.* No sabém que hi dirá d' aixó lo seu germá gran que defensa la centralisació. Molt será que no hi hagi desgracias en la familia.

Veurém que n' resultarà de tota aquesta escampadissa de *Liberals*; probablement res, puig no es possible que s' guanyin la vida lo

gran nombre de periódichs que s' publican a Barcelona. Molts tindrán de plegar y no cal dir que aquests serán los exòtichs, puig los bons catalans no hi volen saber res ni ab gent ni ab papers que ns han de fer més mal que bé.

¡No faltaria més que ns portessin aquí l' virus de la corrompuda política madrilenya!

Aproximadament....

Sembla que las eleccions pera diputats a Corts tindran lloch lo dia 12 de Maig. En lo darrer Consell de ministres en Moret va explicar los treballs que porta realitzats, los informes dels gobernadors civils y la participació que tendrán aproximadamente las minorias en las futuras Cortes.

Ja s'vèu que l'aproximadamente hi ha sigut intercalat per decoro, però estém segurs qu' en Moret devia llegir l'encasillat sense aproximacions. Per exemple: Silvelins, 50; Tetuán, 10; Romero, 6; Gamazo, 8; *Paraisos*, 5; republicans, 10; carlins, 8; independents, 0; regionalistas ó otras istas contractats, 1. Total 08 diputats que farán l'oposició de comedia. Tots los demés serán de l'olla ó sigui sagastins per tots quatre costats.

Estém tan segurs d' aixó com si ho vegessim, perque l'pays no pot menys que donar aquesta nova proba d'agrahiment a Sagasta per lo molt que ha fet per la prosperitat y engrandiment de la patria.

No tinguin por que Sagasta perdi cap Cuba més, ¡com que no la tenim!

Un quènto històric

Lo diumenge prop passat, quan sortian de la Rambla de Sant Joan los cotxes que conduhian als catalanistas de nostra «Associació» qu' havian de pendre part en lo meeting de propaganda de Vilallonga, passejava per allí un senyor qu' ha dempenyat importants càrrecs a l' Ajuntament d' aquesta ciutat, y que segons afirmen los seus amichs polítichs, no trigarém gayres dias en veurel possessionat d' un sitial molt sollicitat.

A l'arribar de l'esmentat poble ns digué un estimat amich, que dit senyor, en una reunió íntima, va relatar qu' havia presenciat nostra sortida, y que no podia per menys de veure ab certa alegría ls actes de propaganda que feyan los catalanistas, no perqu' ell ho sigui, sino per lo simpática que li es la base de Manresa que demana que la llengua oficial a Catalunya sigui la catalana. Un dels concurrents, que per lo vist no es gayre bon catalá, li preguntá mitj enfadat:

—Cóm explica aqueixa simpatía, señor Futuro?... y si l' Sr. Moret ho sap?

—*Hombra*, ja li diré—respongué tot seguit—si la Base de referencia s' posés en práctica,

sortiria de compromisos y apuros quan signi nombrat.... y d' aqueixa manera los del CAMP me deixarian un xich tranquil, donchs segons m' han dit, tenen intenció d' assistir a certs actes pera formar un diccionari *bilingüe*.

—Home de Déu—li contestá un dels presents—si que s' espanta aviat; quan arribi l' dia no té més que ordenar se *hija un bando por los cantones* prohibint als del CAMP l' asistencia als actes en que vosté prengui part y veurá com lo remey s' haurá trobat.

—Sap D. Fulano que té rahó?... Gracias pel seu bon consell: segurament ho faré aixís.

L' amich no volgué dir de cap manera, res més de lo que va sentir en la conversa y per tant hem de posar fi al comentari.

Catalanofobia

Aquesta malaltia que tot temps ha patit la genteta del centre, que viu a costa de nosaltres, vé manifestantse d' una manera ben palpable desde que ls bons catalans hem aixecat a plena llum la bandera de las nostras justas reivindicacions.

Proba lo que dihem los fastigosos insults que ns dirigia encara no fa un any la premsa madrilenya, mentres los periódichs catalans estavan subjectes als rigors de la censura y de l' estat de guerra, y ho proba també la serie de retalls infamants que ab molt bon acert vé reproduhit nostre confrare *La Veu de Catalunya* baix lo títol «Els diaris castellans contra l' integrat d' Espanya».

Entre aquests retalls asquerosos, un n' hem vist publicat a *El Liberal de Jaén* y firmat per un *personatge* anomenat Emilio Villalba, que fá algún temps vingué a Tarragona, probablement a entretenir la fam y a *descubrirnos*.

Vegin lo que diu aquell *caballero de la triste figura* que més d' una vegada al veurel pels nostres carrers no havia fet agafar ganas de tornar-lo a enviar a..... la Manxa a n' ell als seus *Lunes* y al seu *Derecho*.

Yo,—sembla que parla Catalunya—la arrependida de haber dado mis hijos para la guerra de Africa, y cuya página gloriosa está esculpida en las alas de mi águila (?), apesar de que mi malogrado hijo el reusense Prim, que mandaba el batallón, dijome al oido que para hacer que entraran en fuego aquellos bravosos tuvo que darles aguardiente con pólvora....

Yo, la que tengo una Xerona (?) herbica, mandada, en aquella guerra de independencia, por un general que llevaba en sus venas sangre castellana....

Una Lleida que se entregó y una Tarragona que vendió con señas desde sus muros ciclópeos el fuerte del Olivo, último baluarte de defensa que quedaba a la Tarraco, y que sorprendida la colonia castellana ante el inaudito engaño de que fue objeto, defendióse con furia horrible en el llano de la Catedral, llano barrido con metralla francesa y pasados a cuchillo todos sus defensores.

No volém seguir copiant perque la ploma ns cau de las mans, de fástich, y temém que ls nostres llegidors caurían en basca; però si qu' hem de consignar la estranyesa que ns ha

produhit la passivitat de la premsa tarragonina, escrita en llengua *extrangera* (es paraula de l' articulista), devant de tota aquesta colla de mentidas, insults y bestias.

Preneune nota, catalans, de la manera com vos tractan aquests *hidalgos* que venen aquí a explotavos, y que després d' haverse menjat lo vostre pá us bescantan de la manera més ignominiosa....

Preneune bona nota, que no es molt llunya l' dia de passar comptes.

Sensacions d' Art

Paysatge

La calor era xafagosa, feixuga, a n' aquella hora del mitj dia, a dins d' aquell cementiri rebejant de llum. Deixarem los pinzells y la paleta y ns assegurem a l' ombra d' un pan-teón.

En lloch la grandesa misteriosa del no res s' ha manifestat més intensa que en lo jardí de la mort, en plè dia, a la llum esbojarrada del sol, en mitx d' aquell silenci chorejat de cants d' aucells y de cigalas. L' ànima hi entrevéu quelcom invisible pels ulls de la materia; sombras embolcalladas per l' intensa claror, que s' reflectan en los matissos finíssims de las flors de sepultura, y en las ramas atapahidas dels xiprers.

Pel demunt de la fossa comú, sembla que las mans dels angels hi haigín sembrat una estesa de flors, com puntejat de colors.

Las despallas humanas, després d' haver condensat llurs vidas en idees y pensamientos que la mort no pot segar, donan encara vida a n' aquell camp ahont hi reposan tot un seguit de generacions esborradas del planeta. D' aquella terra nudrida per la mort en naixen flors a la vida; semblan talment trossets d' ànimas qu' enterraren ab los cossos; y la terra ls trèu a fóra regoneixent sa impotencia per reduhírlas al no res. Los trèu a fóra, y esclatan a l' espay en vivraciones de colors y aromas ubriagadoras.

Esclatan a la llum, aquellas puntetas d' ànima, encarnadas en floretas de tons finíssims d' una tendra senzillesa, blancas com suspirs de verge, grogas com tristesas d' anyorança, moradas de recorts tristos, blavas com prometen-sas d' una gloria somniada.

A n' aquell camp sagrat tot ho es misteri; ho es la inscripció mentidera de la llosa que guarda las despallas del potentat; ho es la llista de virtutes que la vanitat ha escrit demunt dels marbres y ls bronzes. Però res més misteriós que ls enterraments anònims fets a la fossa dels pobres; la virtut y l' talent, lo genit y l' heroisme jahuen allí barrejats y no son a l' inventari.

Si als marbres y bronzes mentiders que tancan molts mausoleus y ninxos los n' esborres-sin los noms y ls escampessin arreu demunt la fossa comú, allavors si que ho serían vritat las alabansas y honors que pregonan sas llegendas.

La feya bona estona que, corpresos per l' influencia d' aquell lloch, restavam sens obrir boca; ni l' meu company ni jo teniam ganas de dirnos res.

La vèu del fosser ens tregué d' aquell estrany ensofiment....

—Alsa, com s' hi recreyan aquí a l' ombra...

—Seguí un xich més enllá y s' posá a cavar una fossa qu' havia comensat al dematí.

—Què fem, tú?

—Trevallem un altra estona....

Los cops de l' eyna del fosser s' anavan repetint d' una manera compassada, monòtona, mentres qu' esporuguits, dalt dels xiprers, callavan los aucells.

Una estona més tart portaren un ataüt y l' deixaren al costat de la fossa, mentres l' enterador treya ls darrers cabassos de terra.

Més tart, s' estirà un xich de vent; las bran-cas dels xiprers y l' herba assegedada s' mo-gueren suauament ab remors plens d' armonia com oracions en vèu baixa.

—Què fem, tú? *

—Ja n' hi ha prou per avuy.

—Donchs pleguem.

—¿Saps què penso?—m digué l' meu company plantantse devant de la tela que jo pintava.

—Què pensas?

—Que prou ens hi escarrassem a gratient; més, no es aixó.... no es aixó.... Son paysat-jes pintats «a tot sol» aquests quadros, paysat-tes ab xiprers y creús, y flors y ninxos allá al fons.... un cementiri. Però aquest ambient de poesia, aquesta tristesa fonda que s' respira en lo paysatge, no ho fixarém a la tela. No es prou manyosa la má del home....

FRANC. CARBÓ.

Sants de la setmana

Diimenge de Rams, dia 31.—Sts. Balbina mr. y l' beat Amadeu duch.—Dillúns, dia 1 d' Abril.—L' impresió de las llagas de santa Catarina de Sena y Sts. Venanci y Huch bs., Macari cf. y Teodora mr.—Dimars, 2.—Sts. Francesch de Paula fr., Nicet, Abundi y Urbá bs. y Maria Egipcíaca pen.—Dimecres, 3.—Sants Benet de Palermo f., Pancraci y Ricard bs. y Engracia vg. y mr.—Dijous sant, 4.—St. Isidor de Sivilla arq.—Divendres sant, 5.—Sants Vicens Ferrer d., Emilia y Irene vgs. y Zenón mr.—Dissapte sant, 6.—Sts. Celestí p., Cels b., Guillem ab. y Marcellí mr.

Quaranta horas: continuan a l' Iglesia de St. Magi.

Bibliografia

L'Universitat de Lleyda; treball premiat ab lo premi del Colegi de Metges de la provincia, en los Jochs Florals celebrats per l'Associació Catalanista de Lleyda, lo dia 14 de Maig de 1900. Original de D. Joan Llorens y Fàbrega.

L'objecte de l'obra ben clar l'exposa l'autor en lo prólech de la mateixa; cantar las glorias de l'Universitat lleydetana; d'aquell centre que en los quatrecent anys de sa prospera y ufanosa vida doná a la capital brillantor extraordinari y just renom com jamay havia tingut en los anys de sa historia..... Las glorias d'aquesta célebre Universitat que doná tants varons ilustres al món, que posá tant alt lo nom de nostra pátria y que fou trasladada arbitrariament per un rey de qui ls catalans no podèm menys de guardarne un recort amarch, las canta l'autor ab un cspay molt curt y ab una senzillesa y modestia veraderament simpáticas.

Divideix l'obra en cinch parts. Tracta en la primera de la Creació y Régimen de l'Universitat y en la segona de la Marxa de l'Universitat. Creat fou aqueix centre educatiu pel rey Jaume II d'Aragó, qui li concedí un gran nombre de privilegis a fi de que la joventut de nostra terra no tingués d'anar a l'extranger en busca d'una ciencia que ben bé podia trobar dins de casa mateix, y a fi també de que no li fessin ombra las grans Universitats de Bolonia, París, Tolosa y otras que durant molts segles foren un verader imán per atraure a la gent estudiosa. En quan a son régimen estava basat en una democracia qu'está molt lluny d'influir en las Universitats existents avuy día, convertidas en centres burocráticos ahont la joventut hi aprèn tot menys l'amor a l'estudi y la verdadera ciencia. Al comparar l'antiga Universitat de Lleyda ab la moderna Universitat ab que conta la nostra pátria, no podèm menys de mirar ab recansa aquells felissos temps.

Los altres tres capítols tractan dels Títols que s'conferían en l'Universitat; Emplacament de l'Universitat y Catedráticos distingits y deixebles notables. Los títols que s'conferían eran los de doctor, llicenciat, mestre y batxiller, los mateixos que conferían las més importants escolars d'aquell temps. Y com a fills ilustres, ne sortiren molts que donaren gran renom a Lleyda. Basta dir que l'Sant Pare Calixte III, Antoni Cerdán, Sant Vicents Ferrer y Sant Joseph de Calasanz y moltíssims altres sabis varons foren deixebles d'aquella Universitat.

Molt poch llarga es l'obreta del ilustrat metje de Lleyda y redactor de *La Veu del Segre*; mes no dihem això pas com a desmerit, ans al contrari ho dihem, perquè hagueram volgut trinar per més temps las mortas bellas que conté.

La Pubilla del Barber; joguina cómica en un acte y en prosa. Original de D. Lluís Benaiges
Potser l'amistat que ns uneix ab l'autor semblará qu'haig influït quelcom ab lo pobre criteri que nosaltres hem format de la seva obreta; mes lluny d'això, parlarem ab tota l'imparcialitat.

La trama desenrotllada en l'obra está tota pensada en un cambi de papers ó més ben dit, en un cambi de recados donat per un dependent de barber enamorat de la filla del seu amo, y per medi d'aqueix enredo logra lo seu objecte, això es, casarse ab la noya. Com se veu, l'argument es molt senzill, com acostuma a serho en todas las produccions d'aquesta mena. Conté xistes de molt bona lley y originals, un llenguatge pulcre, y se sosté molt be fins al final. Creyem que l'objecte del autor no es altre que fer passar un bon ratet al públich y ho ha de lograr, perquè la obra es bona dins lo seu género.

Mes ara, avans d'acabar, permétns lo senyor Benaiges que li donguem un consell (no de crítich, que no tenim la pretensió de serne), d'amich; y es que voldríam veurel per altre camí que no vá. Bó es qu'un autor comensí per allí ahont ell ha comensat, però nosaltres que li reconeixem talent per tractar qüestions serias, sentiríam molt veurel malgastar sas foras en assumptos massa innocents y que fan caurer dins de motllos esquitits y prou gastats. Això no ho dihem per molestarlo, sino que ho exposèm com un pobre parer nostre.

R. B.

NOVAS

Lo diumenge passat tingué lloch al «Centre Industrial» l'anunciada conversa pública sobre la necessitat d'establir en aquesta ciutat mercats setmanals prenent per basa ó ensaig lo de bous, y medis pera la seva implantació y funcionament.

Presidí l'acte D. Manel Ferraté qui exposá ls fins práctichs de las conversas, iniciantla tot seguit lo Vocal D. Joan Caballé demostrant ab gran acopi de datos y fets no sols la conveniencia d'establir mercats sino la fácil realiazació d'aquest projecte, tant lo de productes de la terra com lo de bestiar boví, susceptible d'ampliaciones y milloras.

Sentim que la falta d'espay no ns deixi fer una ressenya detallada de la conversa, en la

que hi prengueren part activa ls Srs. Guinovart, Vicens, Ferraté, Hernández, Molas y Martínez; però si farem constar que l'acte revestí molta importancia, tan pel nombre de personas que hi assistiren, com perque quedá plenament demostrat lo molt que podria ferse si ls encarregats de vetllar pel nostre engrandiment, no estessin entretinguts y adormits ab cosas petitas y s deixessin de fer política que cap profit nos porta, pera fer patria buscant la manera de enaltila y ferla gran.

Aquesta tarde, a las sis, se donará la segona conversa sobre l'mateix tema iniciantla l'Secretari d'aquell Centre nostre company en Pere Lloret.

Ha presentat la dimissió d'arcalde d'aquesta ciutat, D. Francisco Ixart, dimissió que fou transmesa a Madrid sens perdre temps. Es casi segur que avuy ó demá s'firmará l'nombrament del Sr. Malé, y que l'dimars pròxim pendrá aquest senyor possessió de l'Arcaldia. No creyem que al Sr. Ixart li sápigra grèu deixar lo càrrech que ha ocupat, puig li deu haver ocasionat més disgustos que satisfaccions.

Ab un altre ajuntament, que hagués anteposat lo bé y prosperitat de Tarragona a las miserias y rivalitats polítichs que han sigut lo nostre pá de cada día, no duptem que la gestió del Sr. Ixart hauria sigut més profitosa pera nostra estimada Tarragona, de la qual ell n'es un bon fill; però la malehida política que tot ho corromp y que sega en flor las iniciativas més enlayradas, han fet que l'silló presidencial fos pera l'Sr. Ixart un lloch de martiri y una font de disgustos.

No volèm dir ab això que nosaltres aprobem tot lo fet pel Sr. Ixart durant lo seu pas per l'arcaldia, no; en nostra colecció s'hi trobaran escrits censurant actes en que ell hi prengué part, més aviat per falta d'energia ó per compromisos polítichs, que no per propia iniciativa; però hi ha una consideració que mereix todas las nostras simpatias y qu'esborran los lunares que hi pugui haver en la gestió del Sr. Ixart, y es que aquest surt de l'arcaldia tan net de mans com hi va entrar, qu'en aquestos temps que correm no deixa d'esser una particularitat poch comuna.

En quant al nou arcalde, que tothom creu será l'Sr. Malé, no cal dirne res, puig es persona sobradament coneguda a Tarragona, entre otras cosas, per las sevas dots administrativas y per matinejar molt.

A l'iglesia de la Mercè de Barcelona, l'dijous passat contragué matrimoni l'nostre respectable amich y ferm company de causa n Joan Ruiz y Porta, ab la distingida y hermosa senyoreta na Soletat Hebrard y de Castellví. L'acte revestí gran solemnitat, assistinthi un nombre de personas de l'alta societat barcelonina.

Los llossos d'amistat y afecte que ns lligan ab en Joan Ruiz y Porta, fan que no trobem paraulas prou adequadas pera endressarli la nostra felicitació y desitjarli que tant ell com sa simpática esposa, gaudeixin tota classe de benestars y satisfaccions en son nou estat.

Gran importancia tingué l'aplech catalanista realizat lo passat diumenge a Bellví (Lleyda), del que no podèm parlarne ab la extensió deguda per falta d'espay.

Hi prengueren part los Srs. Fèlix Nogueras, de Bellví; Joseph M. Roca y Joseph Mallofré, de Barcelona; Antoni de P. Capmany, de Sabadell; Frederich Reyné, Joan Bergós y Enrich Prim, de Lleyda.

Lo nombrós públich de tots los indrets de l'Urgell que hi assistí, rebé ab gran entusiasme las nostras doctrinas, acabantse l'acte ab lo cant nacional y delirants viscas a Catalunya y a l'Unió Catalanista.

Acompanyat de son fill arribá l'dissapte passat ab l'expres de Barcelona nostre estimat amich lo distingit novelista don Joseph Pin y Soler, passant lo diumenge y dillúns en nostra ciutat, admirant una vegada més las bellas de la pátria nadiua que tan agradós encis tenen pera nostre compatriota, a qui l'ausencia sembla haver avivat l'amor a tot lo que a Tarragona toca.

Las horas que passarem ab tant bon amich corregueren depressa molt depressa, y sols desitjèm que aviat se realisin los propòsits que sembla animan al senyor Pin de venir a fixar sa residència a Tarragona.

S'están fent los preparatius pera celebrar importantíssims actes de propaganda catalanista a Falset, Torredembarra y otras poblacions.

A Barcelona carrer de Pelayo, número 9, acaba d'instalarshi un despaig sucursal del important y acreditat laboratori al vapor de productes farmacèutichs que l'nostre bon amich don Antoni Serra té establert a Reus. La botiga está decorada ab un gust exquisit y originalíssim; la fatxada ha sigut cuberta ab escayentas rajolas vernissadas, a estil dels gerrers catalans, completant l'adorno un fanal en forma de pirámide truncada penjat d'un bras de ferro forjat. Las parets están pintadas de color d'oli fosch, y ls lletreros y las ménsulas están decoradas ab or fi. La direcció de la decoració ha anat a càrrech de l'intelligent artista reussench don Ramón Canals, que

ha sapigut imprimir en lo conjunt una nota seria y atractiva, y las rajolas han sigut fabricadas expresament pel gerrer de Reus don Hipòlit Montseny. Al interior hi ha espayosos departaments plens de tota mena de productes farmacèutichs y ayguas minerals de tot Catalunya y de fora, estant los armaris adornats ab dibuixos de la flora medicinal popular de Catalunya. Lo senyor Serra, ademés, hi ha instalat un magatzem soterrani pera la venda a l'engrós de tota classe de productes farmacèutichs y especialment de «Camamilla granulada» y «Flor de tila granulada», productes elaborats per ell mateix, a qui desitjèm tota mena de prosperitats que puguin recompondre sos constants treballs y sa activitat incansable.

Ha sigut ja robat lo bonich got de llautó que pera servey del públich, anava penjat a las fonts novament instaladas a la Rambla de Sant Joan.

Es veraderament escandalós lo que passa a Tarragona ahont l'esperit de destrucció está tant desenrotllat que no sembla sino qu'avans d'acabar las obras d'ornat ja hi ha qui pensa en ferlas malbé.

Lo distingit escriptor tarragoní don Joseph Pin y Soler han regalat pera la Biblioteca de l'«Associació Catalanista de Tarragona y sa Comarca», un exemplar de sa obra «Joch d'Escachs».

Donem a nostre benivolgut amich las gracias més expressivas per la deferencia que ab nosaltres ha tingut.

Aquesta última setmana ha fondejat diferents vegades en nostre port un canoner de la marina de guerra espanyola. Li desitjèm que no sufregi averias durant lo creuher que per aqueixas costas verifca.

Lo dillúns de la setmana prop-passada, morí la distingida y caritativa senyora donya Carme Satorres y de Domenech, esposa de nostre respectable amich don Joseph Bertrán y Gallart.

Tant l'acte de l'enterro com los solemnes funerals que varen celebrarse ahir en la Santa Iglesia Catedral Basílica, foren una eloqüent demostració de las nombrosas simpatias que té en aquesta ciutat la familia del senyor Bertrán, a la que de tot cor acompanyem en lo pesar qu'avuy l'affigeix.

La Comissió organidora constituída en aquesta ciutat a l'objecte de portar a cap una reunió magna de tots los Practicants de Medicina y Cirugia, nos prega fem públich la conveniencia de que tots los practicants de la provincia assisteixin a dita reunió que tindrà

lloch molt en preu y quina fètxa s'anunciará oportunament.

L'objecte que persegueixen los Practicants de medicina no es altre que la defensa dels lligitims interessos de la classe, adoptantse a tal fi conclusions rahanadas y contribuir los de la nostra provincia als trevalls que yenen fentse en las demés d'Espanya.

Lo dijous passat sigueren trasladats desde l'cementiri de Barcelona al panteón de la familia en lo d'aquesta ciutat, los restos mortals del que fou acaudalat comerciant d'aquesta plassa don Joan Gasset y Matheu (a. C. s.)

S'organisa l'corteig fúnebre a l'estació de Barcelona, presidint lo dol los individuos de la familia Srs. Bofill y Compte a quins acompanyaren los més intims amichs d'entre ls nombrosos que comptá a Tarragona lo malhaurat senyor Gasset.

Desde primers d'Abril será obligatori l'us dels nous Sagells de 5, 10, 15, 30 y 50 céntims pera reintegrar los telegramas que tingan més de quinze paraulas. Molt nos temem que ab això passi lo mateix que suscehí a l'establir las célebres fullas, que s'declararen també obligatorias y no s'en trobavan en molts punts y encara hi ha avuy en día molts poblacions que no las han vistas.

Tenim noticia de que la vinenta Assamblea Catalanista tindrà lloch per la Pasqua de Pentecostés a Tarrassa, essent lo tema que será objecte de discussió lo següent: *Ratificació ó rectificació dels Acorts de las anteriors assembleas.*

A jutjar pels preparatius y l'entusiasme que regna entre ls elements catalanistas, l'assamblea de Tarrassa tindrà veritable importancia.

Del senyor Ayné hem rebut un elegant folleto titulat *Barcelona en la mano, Establecimientos notables*, en lo que hi figuran vistas de varis notables establiments de Barcelona y entre ells lo magatzem de música que al carrer de Fernando hi té nostre amich don Joan Ayné.

Demá tornarà apareixer lo nostre estimat confrere y valent campió de la causa catalanista *La Nació Catalana*.

Per deavantant li donem la nostra més coral benvinguda.

Lo senyor Governador ha publicat una circular recomenant als Alcades y guardia civil

la persecució dels jochs prohibits. Está molt bé, y si per aquest cantó no tenim més qu'alabansas pel senyor Melero, en lo que s' refereix a la política arriban fins a nosaltres noticies molt dolentas de las que ns ne farem resso aixís que l'caciquisme vagi trayent las unglas.

Hem tingut ocasió de probar lo celebrat xampany de «Kola» fabricat per D. Salvador Aranda, de Vigo, y del que n'es representant a Tarragona la casa comercial de la Sra. Viuda de Manel Villalba. Dit xampany se recomana per la seva finura y exquisit paladar, essent una de las mellors begudas refrescants que coneixem.

¿Quí es que per edat que tingui no voldrá conservar lo primitiu color dels seus cabells? Pera conseguirho lo perruquer CASALS posehix un procediment indi, purament vegetal, que no toca en lo més minim lo cutis, reproduceix lo cabell y priva sa cayguda.

TIP. DE FRANCESH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

CONFITERIA

DE CABRÉ GERMANS
34, Carrer Major, 34, Tarragona

En aquest establiment s'hi trovará un gran assortit de galetas, vins y licors de todas classes, tant del país com del estranger a preus sumament reduhits.

Especialitat en encàrrechs pera casaments y baiteigs. Avisant ab anticipació s'elaborarán los exquisits dolços inglesos BATS VICTORIAS y BLOCH JANOHAS.

Especialitat en el saborós pastel ESPOA-RUS.

Forn de couer pa's cedeix en condicions ventajosas, punt centrich; informaran a la administració d'aquest periódich.

DEMANEU ELS SECADORS

exquisit licor popular de Catalunya.—SOLER Y MAS.—Vilafranca del Panadés.

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Aguilas, Malaga, Cadiz Vigo, Carril, Villagarcia, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Gijón, Santander y Bilbao, sortirà lo dia 4 de Abril lo vapor **GIJÓN** capitá G. Gancedo, admetent càrrega y passatjers.

Lo despatxan sos agents Srs. Fills de Benigno Lopez.

Ibarra y C.ª de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao. Pasajes, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 4 de Abril lo vapor **CABO ORTEGAL** son capitá D. Antonio Astorquia, admetent càrrega y passatjers pera ls citats ports.

Lo despatxan son consignatari D. Marian Peres.

SVENSKA LLOYD

LINEA DE VAPORS DEL LLOYD SUECH DE GOTHENBURGO
Servey bi-mensual entre Tarragona y ls ports escandinavs

Lo vapor suech **ITALIA** sortirà del 10 al 11 de Abril, admetent càrrega pera Marsella, Gothenburg, Copenhagen, Estocolm, Cristiania, Bergen, Malmö, Helsingborg, Norrköping, Gefle, Sundswall, Stettin, Danzig, Koeningsberg, Libau, Riga y demés ports de Suecia, Noruega, Dinamarca, Alemanya y Russia.

Lo despatxan sos agents Srs. Boada germans.

Companyia Valenciana de Navegació

Linia regular de grans vapors
ENTRE Espanya y las costas de Franca e Italia

Vapors de la Companyia Sagunto, Jativa, Alcira, Grao, Martos y Denia

Sortidas fixas y setmanals del port de Tarragona directament pera

Marsella y Génova

los dimars de cada setmana.

Pera **Niza, Porto Marizio, Oneglia y Liorna**

los dimars de cada quinzena.

Pera **Valencia, Alacant, Almeria y Málaga**

los dijous de cada setmana.

Directament pera

CETTE

sortidas setmanals tota época del any.

S'admet passatge y càrrega a nollis reduits.

S'admet càrrega ab nollit seguit y coneixemen, directe pera New-York, Nápolis, Bari, Siracusat Messina, Catania, Palermo, Cagliari, Venecia, Malta, Triest, Fiume, Odessa, Braila, Galatz, Alexandria, Port-Said, Suez, Aden, Bombay, Singapore, Hong-Kong., ab trasbordo a Génova.

Agent: **D. Antoni Mas y March**

Plassa d'Olcaga, 1, Tarragona, Teléfono num. 34

Xampany CATALUNYA, MIRÓ Y TARRAGÓ.—Reus

FERRO, MANGANES, FOFATS DE CALS

Joves a l'edat crítica ab sang pobre, organisme desmillorat, grogó, cansament, irregularitat en sas funcions. Mes de 200 metjes han certificat sos resultats. Molt convenient a las senyoras casadas sens fills per anormalitat en sas funcions.

PÍNDOLAS DE SALUT TRAYNER**(LA ROBUSTÉS DEL SEXE BELL)**

Avivan l'apetit, modifiquen los temperaments raquitichs, desenrotllan forma y carns. Demanínse folletos ab instruccions al Vendrell, TRAYNER, farmacéutich.—Dipòsits: Madrid, M. García.—Barcelona, Societat farmacéutica, J. Uriach y C.^a—Dr. Andreu.—Successor de B. Buñill.—Saragossa, Vda. de Ramón Jordán.—Tarragona, Dr. Cuchi.—Reus, Sr. Carpa.—Valls, Sr. Tutusaus.—Vilanova y Geltrú, Demetri Galserán.—Tortosa, Farmacias.—Falset, Sr. Magriñá.—Montblanch, Srs. Casanovas y Sabaté.

DEU ANYS D'EXIT CONSECUTIU

Vegetals Tònics Estomàtics

Pepsina Pancreatina

GABINET Y CLÍNICA DENTALDE **A. PONS ICART**

SAN AGUSTI, NUM. 21, PIS SEGÓN, TARRAGONA

Tractament especial de las malalties de las dents y genivas.

Extracció de dents, caxals y arrels sense dolor. Especialitat en emplastes, emplomaduras y orificacions.

Perfeccionament en la construcció de pessas y dentaduras de totes classes.

**Roba blanca, camiseria y géneros de punt
QUINTANA Y BUSQUETS**

Baixada de la Presó 7, y Plassa del Rey 2, Barcelona

Gran assortit en madapolans, telas y holandas de totes amplades, mucadors en blanch y color, alta fantasia, articles alta novetat para camiseria; géneros de punt para senyora y senyor, inmens assortit en brodat.

ESPECIALITAT EN CAMISAS PERA FRACH Y VIATGE

TOTHOM FOTÓGRAF**Á LA CASA DE DROGAS Y PRODUCTES QUÍMICHS**DE **SEBASTIÀ CARDONA**

Trobaran los aficionados a la fotografia un assortit complet de cambras, trespeus, cubetas, prempas, escorredoras, dipòsits d'aygua, esfumadors, calibres, fanals de varias formas, cartolinas, paper citrat Lumiere, paper bromurat Ilfort, placas porcellanas, targetas postals sensibles, estereoscòps y vistas estereoscòps y bany viratge combinat

Dipòsitari del paper brillant Gelatina citrat de plata y albumina marca "Lambour".
Camba instantánea. Llamp exprés

"	"	9 per 12 ab 12 chasis	70 pesetas.
"	"	9 per 12 ab 6 "	45 "
"	"	9 per 12 ab 12 "	100 "
"	"	6 1/2 per 9 ab 6 "	10 "
"	"	6 1/2 per 9 ab 6 extra	13 "
"	"	9 per 12 "	70 "
"	"	9 per 12 "	110 "

de campanya instantánea Periscope-Delta (Stereoscòpica) Tinch lo gust de participar a ma nombrosa clientela, que he rebut las cambras Stereoscòps (Delta-cartouche) ab propietat de pòquer aplicar placas y películes. Premiada a l'exposició de París ab medalla d'or. Unica casa a Espanya que s troban en venda.

REVELADOR CARDONA

Unich en sa classe per ser lo més ràpit, no s altera ni taca

PREUS SENS COMPETENCIA

SE DONAN INSTRUCCIONS.—LABORATORI A DISPOSICIÓN DELS CLIENTS

A PODACA, 27, Y PLASSA D'OLÓZAGA, 9, TARRAGONA

Gran fábrica de braguers

34, Unió, 34

Herniados (TRENCAITS)

Aquest establiment compta ab los avenços mes moderns y práctichs que la ciencia requereix para la construcció y aplicació de tota classe de braguers y d'aparells ortopédichs.

Especialitat en lo braguer Articular Regulador Sistema Montserrat y ab lo tractament de las trenaduras.

Grans existencias en braguerets de goma para la curació radical de las trenaduras congenitas y adquiridas de l'infancia y tot lo concernent a Cirujia y a Ortopedia.

Casa recomenada per tots los senyors metjes que dan tingut ocasió de coneixela, tant per los géneros de son catàlech com per los preus reduhuts.

Pere Montserrat, Unió, 34-Tarragona

XAROP DE GLICEROFOSFATS TRAYNER

CALCI, SODI, FERRO Y MANGANÉS

Y XAROP DE GLICEROFOSFATS COMPOSTOS TRAYNER

CALCI, SODI, FERRO, MANGANÉS, QUINA Y KOLA.—LOS PRINCIPALS PREPARATS D' AQUESTA CLASSE A ESPANYA

AUMENT DE FORSA VITAL Y REFORS DEL CAP

Se remetrá a qui ho demani l' estudi quimich-terapeutich dels mateixos, dirigintse a Trayner quimich-farmacéutich Vendrell.

Reaniman la nodrició nerviosa decaiguda y estimulan sa activitat. Medicament para la Neuratenia, Mal de cap, Raquitia, depressió mental, disminució de la forsa muscular, dificultats gastricas en particular la dispèpsia flatosa, l'enferia, diabetes fosfórica, albuminuria fosfórica. Convalecencias de malalties graves, debilitat infantil, atrepsia, raquitisme, nerviosisme exagerat. Medicament d'estalvi en tots los casos de debilitat ja siga efecte de malalties. Afeccions del cor, etc.

Dipòsits: Madrid, M. García.—Barcelona, Societat farmacéutica: J. Uriach y C.^a—Dr. Andreu.—Successor de B. Buñill.—Vilanova y Geltrú, Farmacia de Galcerán.—Tarragona, Farmacia Cuchi y Mirambell.**Á CA 'L BOYRA**

DIPOSIT DE GEL

Vins de totes classes. Refrescos y licors. Servey a domicili. Ressonpons tots los días a preus molt acompanyat.

Unich representant de la cervesa Moritz. Rambla de Sant Joan, 72, cantonada al carrer de Fortuny.

Lo Dr. Jordán

CIRURGIÀ DENTISTA

Ex-alumne del Colegi Espanyol de Dentistas, Ex-operador de la casa del Dr. Treviño, Madrid, etc.

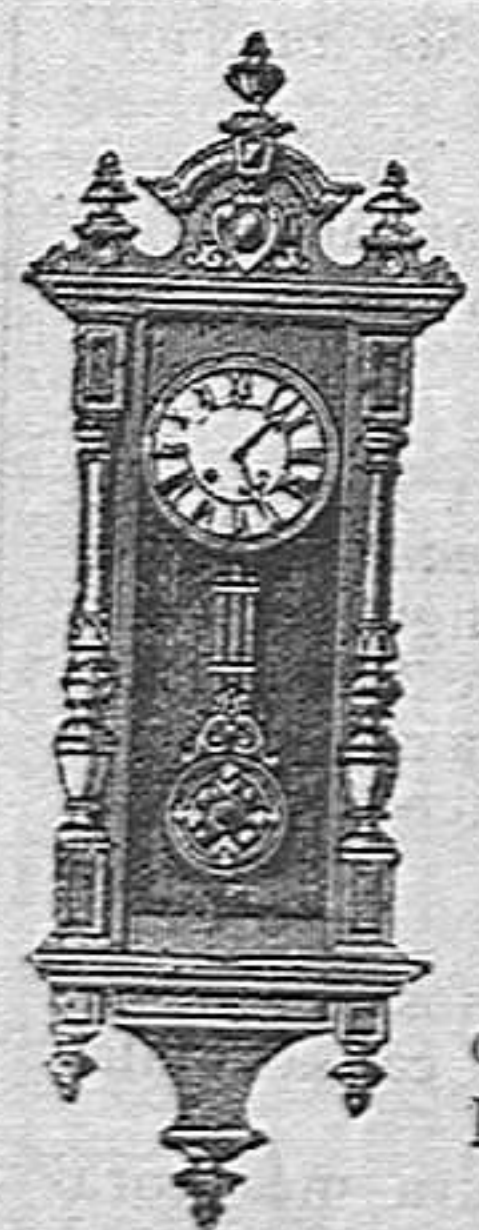
Participa a sos nombrosos clients y al públich en general, que relacionat ab las mellors casas estrangeras, pot oferir dents artificials a preus molt ventajosos.

Para las operaciones odontológicas que dit senyor practica, compta ab tots los anestesichs fins al día pòneguts.

PLASSA DE PRIM 2, PRINCIPAL, REUS

Opera a Tarragona los dimars de las 9 del matí a las 5 de la tarde y los divendres de 3 a 5 de la tarde

RAMBLA DE SANT JOAN 70, ENTRESO

RELOTGERIA

DE

F. RIGAU14, Baixada de Misericordia, 14
TARRAGONA

Gran assortit de rellotges de totes classes y preus. Taller de composturas.

SABATERIA

DE

TERESA SALAS

MAJOR, 8 (Cantonada al carrer de Caballers)

Gran assortit de calsat negre y de color. Preus baratissims. Especialitat en los calsats a mida.

**MEDICAMENTS GRANULATS
PREPARATS PER ANTONI SERRA****CARBÓ NAFTOLAT** Medicament para prevenir y curar totes las afeccions gastro intestinals originadas per las fermentacions y gases putrits que s desenrotllan dintre del aparell digestiu. Es lo millor absorbent y superior antiséptic intestinal.**CONDURANGO** Medicament tónico, digestiu antiséptic y hemostàtic de las llagas del ventrell, fa desaparèixer lo dolor produhit per las gastralgias y estimula l'apetit y la digestió**FLOR DE TILA** Ab dit producte s obté barrejant una cullerada en una tassa d'aygua calenta, una infusió de tila. No necessita sucre.**GLICERO FOSFAT DE CALS** Es lo reconstituent per excelencia y de maravellosos resultats en totes las malalties que tenen per causa una perdua general de forsas.**GLICEROS FOSFATS (CALC, SOSA Y FERRO)** Fosfaturia, anèmia, clorosis, reconstituent general del sistema nerviós, neurastenia, neuralgia, raquitisme y tumors frets.**CAMAMILLA** Ab dit producte s obté instantáneament, barrejant una cullerada en una tassa d'aygua calenta una infusió d'aromática camamilla. No necessita sucre.**NOU DE KOLA** Maravellós remey regulador del cor. Estimulant del sistema nerviós. Extracte complet conté 0.10 grams de citrat de cafeina.**NOU DE KOLA FOSFATADA** Regulador del cor. Excitant del sistema muscular. Reconstituent del sistema ossós, raquitisme, neurastenia, fosfaturia.**QUINA Y KOLA FOSFATADA** Regulador del cor. Excitant del sistema muscular. Reconstituent del sistema ossós, raquitisme, neurastenia, fosfaturia.**DE VENDA: FARMACIA DEL CENTRO, RAMBLA DE SANT JOAN, NÚM. 57**

y en totes las principals farmacias

Al engrós, ANTONI SERRA, REUS**Y 'L MÉS ECONÓMICH**

S' OBTÉ 'L MILLOR ALUMBRAT

DE TOTS LOS SISTEMES CONECTATS

Desconfiïn de las imitacions

Para la venda y conservació dels mecheros dirigirse al representant

MARIAN CLANXET, CARRER DE LA UNIÓN, 14, TARRAGONA**Perruqueria del Centro**

DE

JOSEPH PERPIÑÁ

56, Rambla de Sant Joan, 56

L'amo d'aquest establiment ofereix a sa nombrosa clientela y al públich en general un servey esmerat y dels millors com en los grans centres de població.

Gran Saló de Perruqueria**SABATER GERMANS**

52, RAMBLA DE SANT JOAN, 52

Los propietaris d'aquest establiment tenen lo gust de oferir al públich lo major esmero en tots los serveys. Especialitat en treballs de cabell per difícils y artístichs que sigan. Complert assortit de perrucas y demés postissos para teatre que s llogan a preus arreglats.

MARIAN CLANXET

PERA LA VENDA DIRIGIRSE A

CARRER DE LA UNIÓN, NÚM. 14

PRECIO 15 PESETAS EN TODA ESPAÑA.

TARRAGONA

Emulsió Nadal

ab un 80 per 100 d'oli pur de fetge de bacallá y glicerofosfats y hipofosfats de cals y de sosa. Aprobada y recomenada pel Colegi Medich oficial de Barcelona y analitzat per Dr. Bonet, catedratic de Farmacia a l'Universitat de Madrid. Es aliment, lleminadura y medicament tónico y estimulador del desenvolupament físich; aumenta la secreció de la llet; ajuda la creixença del ossos y l'trenca las dents; d'efectes positius en las embrazadas y en l'infancia. Es crema clara, blanquíssima y la mes agradable (s conserva sempre.)

Cura la tos, catarros, bronquitis, tisis, escrofulas, hinfatisme, raquitisme, debilitat, poagre, reumatisme, diabetes etc., etc. Rebutjar las similars y estrangeras, que no receptan, despatxans ni prenen los bons espanyols. De venda, en totes las farmacias. Depòsit: Dr. Andreu. L. Gaza Barcelona G. García, Martín y C.^a y Fernandez, 4, Madrid y en totes las capitals y poblacions importants, M. Nadal, Tarragona.**EXCELSER**

En Llanas ven uns paraigaus de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit antissim bó, que resisteix tota proba al devall d'un canaló. Ademés, també té uns vanos ab uns pintats tan rebóns, que ni Rafael ni Murillo los podrian fer milló, a propòsit per regalós; causan gran admiració. Trobaran també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totes menas que son mol, barato y bons. Millor dit: no ya cap casa en tan bonas condicions.

26, Compte de Rius, 26**LA JOYA DEL CENTRO**

ESTABLIMENT DE BEGUDAS

DE **JOSEPH RIOLA**

22, RAMBLA DE SANT JOAN, 22

Se despatxan tota classe de vins y licors de las més acreditadas marcas a preus molt económichs. Se serveix a domicili.